

Finansdepartementet

Ändring i Sveriges återhämtningsplan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens

Ärendet

Regeringen beslutade den 27 maj 2021 om Sveriges återhämtningsplan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens.

I enlighet med vad som anfördes i återhämtningsplanen har en teknisk bilaga till planen tagits fram. Bilagan avser komplettera planen med information om de författningsändringar och andra beslut som bedöms vara nödvändiga för att kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens ska vara uppfyllda.

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ändra Sveriges återhämtningsplan inom ramen för Europeiska unionens facilitet för återhämtning och resiliens genom att en teknisk bilaga fogas till planen (*bilaga*).

Bilaga till den svenska återhämtningsplanen

Innehållsförteckning

Bilaga till den svenska återhämtningsplanen	1
1 Inledning	2
1.1 Syftet med bilagan	2
1.2 Robusta processer och strukturer	2
1.3 System för att hantera felaktigheter och brister.....	3
1.4 Hur ska systematiska fel förhindras och åtgärdas?.....	4
1.5 Intern styrning och kontroll.....	5
2 Myndigheternas arbete med återhämtningsplanen.....	6
2.1 Två regeringsuppdrag till ESV	6
2.2 Gemensamt informationssystem för rapportering.....	7
2.3 Utökat uppdrag till Rådet för skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen	8
3 Investeringar och reformer	9
3.1 Statsstöden.....	9
3.1.1 De åtgärder som ingår i planen regleras på likartat sätt.....	9
3.1.2 Industriklivet	11
3.1.3 Klimatklivet	12
3.1.4 Stöd till energieffektivisering av bostadshus	14
3.1.5 Bredbandsutbyggnad.....	15
3.1.6 Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande .	16
3.2 Riktade statsbidrag.....	17
3.2.1 Äldreomsorgslyftet.....	17
3.2.2 Fler platser på regionalt yrkesvux	18
3.2.3 Fler platser inom yrkeshögskolan	19
3.3 Forskning inom digitalisering	20
3.4 Åtgärder för vilka statliga myndigheter är slutmottagare	22
3.4.1 Förvaltningsgemensam digital infrastruktur.....	22
3.4.2 Resurser för att möta efterfrågan på utbildning vid universitet och högskolor	23
3.4.3 Skydd av värdefull natur.....	24
3.4.4 Järnvägssatsningar	25
3.5 Reformerna för vilka medel inte begärs från faciliteten för återhämtning och resiliens	26
4 Sammanfattning.....	27

1 Inledning

1.1 Syftet med bilagan

Den 28 maj 2021 överlämnades den svenska återhämtningsplanen till Europeiska kommissionen. Planen innehåller sammanlagt 30 åtgärder och Sverige beräknas ansöka om ca 34 miljarder kronor i stöd från faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). I planen beskrivs också i allmänna termer hur återhämtningsplanen ska genomföras. Denna bilaga är ett komplement till återhämtningsplanen och innehåller mer utförlig och detaljerad information om genomförandet av planen. I bilagan redovisas bl.a. en fördjupad analys av den nationella regleringen av de åtgärder för vilka Sverige avser att ansöka om finansiering från RRF. Bilagan innehåller även en redogörelse för vilka författningsändringar eller andra beslut som bedöms vara nödvändiga för att kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF-förordningen) ska vara uppfyllda.

1.2 Robusta processer och strukturer

Genomförandet av återhämtningsplanen kommer att bygga på Sveriges ordinarie system för budgetförvaltning och myndighetsstyrning. De befintliga författningar och beslut som reglerar åtgärderna i den svenska återhämtningsplanen innebär att det redan finns krav på myndigheterna att följa upp och kontrollera att de offentliga medel som betalas ut används på ett korrekt sätt. Det finns också strukturer för att återkräva medel som har betalats ut felaktigt. Regeringen avser därutöver att genomföra vissa författningsändringar och organisationsförändringar som, tillsammans med det befintliga systemet, skapar robusta processer och strukturer för att skydda Europeiska unionens ekonomiska intressen. Eftersom den svenska återhämtningsplanen till stor del innehåller åtgärder som redan har beslutats och som är under genomförande bedömer regeringen att det redan finns nödvändiga kontrollsystem. Risken för intressekonflikter, bedrägerier, korruption och dubbelfinansiering från RRF och andra unionsprogram bedöms därmed vara mycket låg för dessa åtgärder. De myndigheter som ska ansvara för genomförandet av återhämtningsplanen kommer vidare att följa EU:s regelverk för skydd av unionens ekonomiska intressen.

Sverige kommer i enlighet med artikel 22.2 c och 24.2 i RRF-förordningen en gång per år att begära utbetalning av medel från RRF. Det kommer att ske i form av ett regeringsbeslut. Till begäran om utbetalning kommer regeringen, i enlighet med förordningens krav, att bifoga en förvaltningsförklaring och sammanfattning av de revisioner som utförts. Begäran kommer också att innehålla information om uppnådda mål och delmål för respektive reform eller investering. Finansdepartementet kommer vidare att inrätta en särskild funktion med ansvar för att sammanställa information om genomförandet av återhämtningsplanen och bereda den årliga begäran om utbetalning inför regeringsbeslutet.

Ekonomistyrningsverket (ESV) får i uppdrag att inhämta uppgifter om uppfyllelsen av mål och delmål från de myndigheter som ansvarar för respektive åtgärd i återhämtningsplanen. Myndigheten kommer vidare att granska om de rapporterade målen och delmålen är uppfyllda, att utföra revision avseende åtgärderna i återhämtningsplanen och att lämna en sammanställning av de revisioner som har utförts. Denna information kommer ESV att överlämna till regeringen.

De myndigheter som idag ansvarar för en viss åtgärd som ingår i återhämtningsplanen kommer fortsatt att pröva ansökningar, betala ut stöd eller statsbidrag samt att utföra tillsyn och uppföljning i enlighet med det regelverk som nu gäller. Regeringen kommer att fatta nödvändiga beslut för att anpassa regelverket i enlighet med RRF-förordningen. Myndigheter med ansvar för en åtgärd i återhämtningsplanen kommer också att få kompletterande uppdrag om att säkerställa att åtgärden genomförs i enlighet med RRF-förordningen och lämna en förvaltningsförklaring till regeringen en gång per år, samt att rapportera om de relevanta målen och delmålen. Regeringen kommer även att säkerställa att myndigheterna har tillräckliga finansiella förutsättningar för att kunna genomföra sina uppdrag, vilket innebär att ytterligare medel kan behöva tillföras.

Myndigheterna kommer även att få i uppdrag att inom ramen för den europeiska planeringsterminen rapportera om de framsteg som gjorts när det gäller att uppfylla återhämtningsplanen. Myndigheterna kommer även att rapportera om gemensamma indikatorer i enlighet med artikel 29.4 i RRF-förordningen.

Huvuddelen av redovisningen av genomförandet av återhämtningsplanen kommer därmed att utföras av de statliga förvaltningsmyndigheterna. Detta gäller dock inte de reformer för vilka regeringen inte ansöker om medel i återhämtningsplanen. Regeringskansliet kommer att redovisa uppnådda mål och delmål för dessa reformer till regeringen.

1.3 System för att hantera felaktigheter och brister

Sverige kommer att genomföra återhämtningsplanen som ett sammanhållet system. Det innebär att samtliga myndigheter som ska hantera medel inom ramen för faciliteten ska göra det på ett enhetligt sätt och enligt de krav som ställs i RRF-förordningen och svensk lagstiftning.

Regeringskansliet kommer att ta emot myndigheternas förvaltningsförklaringar och en sammanfattning av de revisioner som genomförts, inklusive konstaterade brister och eventuella korrigerande åtgärder som vidtagits. Regeringskansliet kommer att bedöma om underlagen är tillräckliga för att kunna utgöra underlag för regeringens betalningsansökningar. Ansvar för samordningen och beredningen av begäran om utbetalning och tillhörande bilagor kommer att ligga på en funktion i Finansdepartementet. Som underlag för regeringens begäran om utbetalning och tillhörande bilagor kommer även myndigheternas årsredovisningar och tillhörande revisionsutlåtanden från Riksrevisionen att ingå. Om det vid rapporteringstillfällena upptäcks brister hos myndigheterna kommer regeringen säkerställa att dessa åtgärdas.

Riksdagen beslutar om statens budget, vilket utgör utgångspunkten för regeringens tilldelning av finansiella resurser till myndigheterna. Efter det kan regeringen besluta om myndigheternas regleringsbrev för nästkommande år. I regleringsbrevet preciserar regeringen sin styrning av den statliga verksamheten och anger de finansiella villkor som ska gälla för myndigheterna under budgetåret. På grundval av tillämpliga lagar, förordningar, anslagsändamål och separata uppdrag från regeringen utarbetar myndigheterna sedan sina egna verksamhetsplaner och bestämmer hur de ska följa upp dessa. I Sverige är även de statliga universiteten och högskolorna myndigheter. För deras verksamhet finns dock en särreglering som innebär en hög grad av självbestämmande när det gäller intern organisation, resursanvändning samt planering och genomförande av forskning och utbildning.

Riksrevisionen ska enligt regeringsformen granska den verksamhet som bedrivs av staten. Riksrevisionen granskar om myndigheterna följer direktiv, regler och föreskrifter, om de når sina mål samt om statliga insatser är effektiva och ändamålsenliga. Om Riksrevisionen finner brister rapporteras dessa till myndigheten tillsammans med rekommendationer för att förbättra verksamheten. Om revisionsberättelsen över myndighetens årsredovisning innehåller någon invändning, ska myndigheten redovisa för regeringen vilka åtgärder myndigheten har vidtagit eller avser att vidta med anledning av invändningen. Redovisningen ska lämnas inom en månad efter det att revisionsberättelsen överlämnats.

Företrädare för regeringen har regelbundet dialoger med myndigheternas ledning och kan i en sådan dialog med myndigheten ta upp eventuella brister och diskutera hur myndigheten kan komma tillrätta med bristerna. Regeringen har också möjlighet att vid behov flytta ansvaret för en åtgärd till en annan myndighet. Det är regeringen som rekryterar myndighetscheferna och som har möjlighet att avsätta dessa, t.ex. om allvarliga brister har uppmärksammats vid en myndighet.

I avsnitt 3 redovisas hur varje åtgärd är reglerad och berörda myndigheters arbete avseende uppföljning och kontroll.

I förvaltningslagen (2017:900) finns det bestämmelser om jäv. En person som för en myndighets räkning tar del i handläggningen på ett sätt som kan påverka myndighetens beslut i ärendet är jävig om han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning, han eller hon eller någon närstående är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning, han eller hon har medverkat i den slutliga handläggningen av ett ärende hos en annan myndighet och till följd av detta redan har tagit ställning till frågor som myndigheten ska pröva i egenskap av överordnad instans, eller det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas. Den som är jävig får inte ta del i handläggningen av ärendet och inte heller närvara när ärendet avgörs. Han eller hon får dock utföra sådana uppgifter som inte någon annan kan utföra utan att handläggningen försenas avsevärt. Den som känner till en omständighet som kan antas göra honom eller henne jävig ska omedelbart anmäla detta till myndigheten.

1.4 Hur ska systematiska fel förhindras och åtgärdas?

Den svenska återhämtningsplanen kommer som ovan anförts i huvudsak att genomföras inom den ordinarie budgetprocessen, med de kontroller som normalt utförs av ESV och övriga myndigheter och Riksrevisionen. Som redovisats i avsnitt 1.2 kommer en särskild funktion i Finansdepartementet ansvara för att sammanställa information om genomförandet av återhämtningsplanen och bereda den årliga begäran om utbetalning från RRF. Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi, bl.a. samordning av statens budget, prognoser, analyser och skattefrågor samt för styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknaden, bostäder och samhällsplanering samt konsumentlagstiftning. Finansdepartementet har drygt 500 anställda.

1.5 Intern styrning och kontroll

Internrevisionsförordningen (2006:1228) gäller för förvaltningsmyndigheter under regeringen i den omfattning som regeringen föreskriver i myndighetens instruktion eller i någon annan förordning eller beslutar särskilt.

Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll gäller för förvaltningsmyndigheter under regeringen som är skyldiga att följa internrevisionsförordningen. Enligt förordningen ansvarar myndighetens ledning för att det vid myndigheten finns en process för intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Denna process ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen. Enligt den senare bestämmelsen ansvarar myndighetens inför regeringen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, inklusive de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel. Processen för intern styrning och kontroll ska även förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Myndighetsledningen ska säkerställa att det inom myndigheten finns en god intern miljö som skapar förutsättningar för en väl fungerande process för intern styrning och kontroll (2 § förordningen om intern styrning och kontroll). Den interna styrningen och kontrollen ska innefatta de obligatoriska momenten riskanalys, beslut om åtgärder samt uppföljning och bedömning (3–5 §§). Risker ska hanteras på ett systematiskt sätt och den interna styrningen och kontrollen ska dokumenteras (6 §). Myndighetsledningen ska i sin årsredovisning redovisa en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser (2 kap. 8 § förordningen [2000:605] om årsredovisning och budgetunderlag).

2 Myndigheternas arbete med återhämtningsplanen

2.1 Två regeringsuppdrag till ESV

ESV ansvarar för att utveckla och förvalta principer, regelverk och metoder för en effektiv ekonomisk styrning i staten. ESV ansvarar också för att analysera samt göra prognoser för och lämna information om den offentliga ekonomin, med särskilt fokus på den statliga ekonomin. Ansvar som revisionsmyndighet är organiserat på en särskild avdelning för EU-revision och är strikt avgränsat från myndighetens övriga ansvarsområden.

Regeringen avser att ge ESV i uppdrag att dels revidera de medel som Sverige tar emot från RRF, dels inhämta information om uppnådda resultat (delmål och mål) och förvaltningsförklaringar från de myndigheter som ansvarar för åtgärder i återhämtningsplanen. För att möjliggöra för ESV att utföra dessa uppdrag har regeringen i propositionen Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, kultur, idrott och civilsamhälle samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2020/21:208) föreslagit att myndigheten ska tillföras 10 miljoner kronor 2021. Avsikten är att regeringsuppdragen ska beslutas i juli 2021, efter att riksdagen behandlat förslaget.

ESV kommer att få tillgång till de uppgifter och upplysningar hos statliga myndigheter och stödmottagare som krävs för att myndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag att revidera åtgärderna i den svenska återhämtningsplanen. Enligt 32 § förordningen (2016:1023) med instruktion till Ekonomistyrningsverket har myndigheten rätt att från andra statliga myndigheter få den information som myndigheten behöver för sin verksamhet. Regeringen avser att besluta om vissa förordningsändringar för att ESV ska få tillgång till nödvändig information också hos enskilda mottagare av stöd eller bidrag. Regeringen avser även att ingå avtal om ändrade villkor i de avtal som reglerar de enskilda utbildningsanordnare som ingår i planen. ESV ska varje år lämna en sammanställning av de relevanta delmålen och målen som ingår i återhämtningsplanen. ESV ska vid samma tidpunkt även lämna en aggregerad sammanställning av ansvariga myndigheters förvaltningsförklaringar. Tidpunkten kommer att väljas så att informationen kan granskas av Riksrevisionen och beaktas i den ordinarie svenska budgetprocessen.

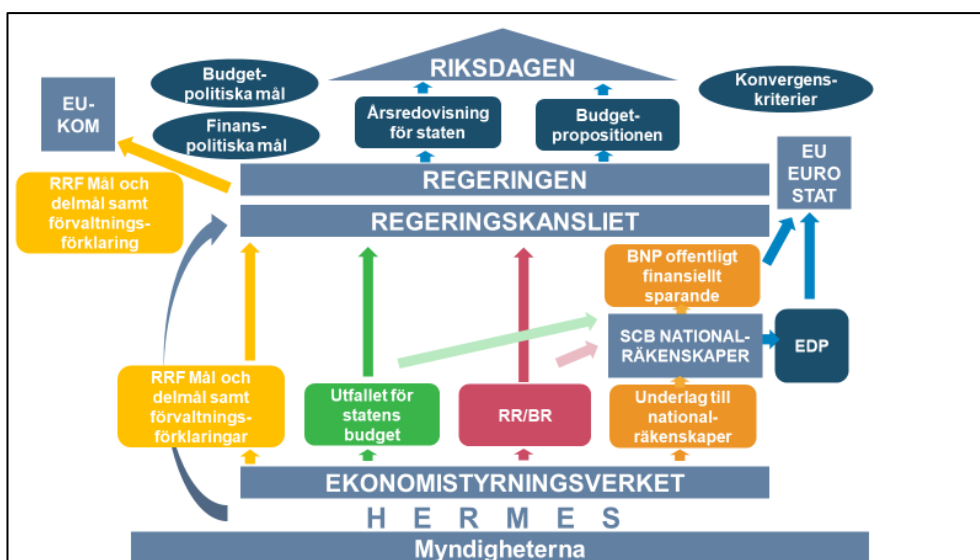
Revisionsuppdraget till ESV kommer att omfatta att granska att inrättade system och processer bidrar till en tillförlitlig förvaltning i enlighet med gällande regelverk, att åtgärder finns på plats för att förebygga och hantera bedrägerier, intressekonflikter och dubbelfinansiering och att redovisade resultat är tillförlitliga. Myndigheten kommer även att ges i uppdrag att upprätta en årlig sammanfattning av de relevanta revisioner som utförts avseende återhämtningsplanen. Uppdraget ska genomföras enligt god revisionssed, vilket bl.a. innebär att ESV som revisionsmyndighet ska vara oberoende. ESV ska även ta fram en revisionsstrategi för granskningen, som ska uppdateras vid behov. För att kunna utföra uppdraget ska ESV på begäran kunna få tillgång till uppgifter hos de ansvariga myndigheterna, såsom information om slutliga stödmottagare enligt artikel 22.2 d i RRF-förordningen. ESV ska även ha möjlighet att besöka och ta del av ytterligare nödvändig information hos den slutliga stödmottagaren.

Åtgärderna inom ramen för återhämtningsplanen ska genomföras som ett sammanhållet system, där samtliga myndigheter som omfattas av genomförandet av den ingår. Det är därför viktigt att de myndigheter som genomför återhämtningsplanen informeras om RRF-förordningen och hur arbetet med rapportering och revision är utformat. ESV ska under 2021 informera myndigheterna om formerna för kommande revisioner.

2.2 Gemensamt informationssystem för rapportering

I figur 2.1 visas hur myndigheternas uppgifter och förvaltningsförklaringar vidarebefordras till olika mottagare. Informationssystemet Hermes har förvaltats av ESV sedan 2003 och kommer att användas för rapportering och kontroll av genomförandet av återhämtningsplanen.

Figur 2.1 Sammanfattande bild av hur myndigheternas uppgifter och förvaltningsförklaringar vidarebefordras till olika mottagare

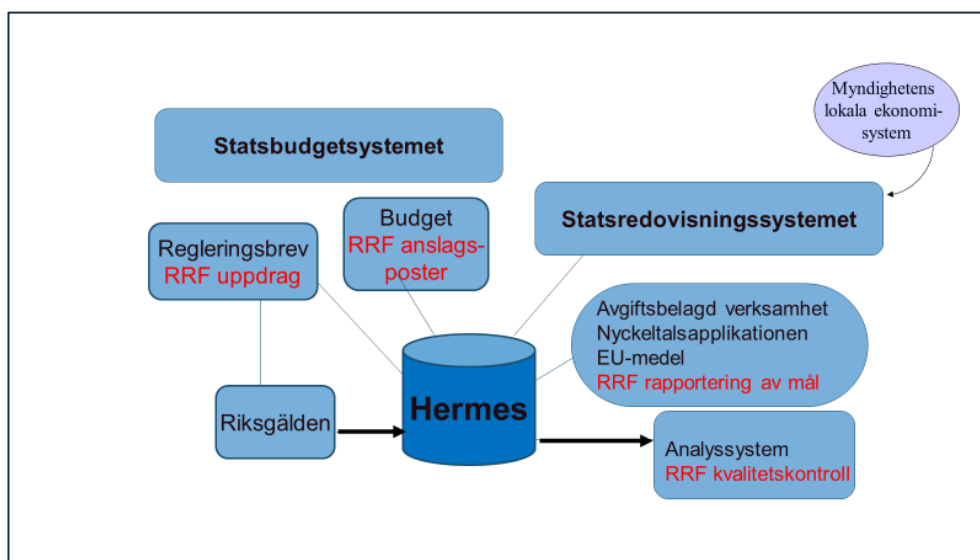

Hermes är ett gemensamt informationssystem för Regeringskansliet och myndigheterna i den statliga redovisningsorganisationen. Systemet möjliggör ett samlat flöde från utfärdandet av regleringsbrev och prognoser avseende statens budget till insamlandet av utfallsuppgifter i statsredovisningen. Systemet används även vid uppföljningen och utvärderingen av statens olika verksamheter. Uppdragen som ges till myndigheterna i enlighet med återhämtningsplanen kommer att lämnas i regleringsbrev eller särskilda beslut och därmed ingå i systemet. RRF-medlen kommer att synas i systemet genom användning av särskilda anslagsposter. Myndigheterna ska dessutom rapportera sina resultat avseende framstegen i arbetet med att uppnå återhämtningsplanens mål och delmål i systemet. ESV kommer att kvalitetskontrollera inrapporterade data i Hermes.

Hermes har utvecklats i samarbete mellan Finansdepartementet och ESV under flera års tid och har varit ett robust system sedan början av 2000-talet. Med hjälp av Hermes har alla aktörer under hela budgetprocessen tillgång till samma information, vilket minskar risken för fel och dubbelarbete. Grundtanken är att all information ska finnas på en centralt lagrad plats. Alla får dock inte tillgång till all information. Ambitionen är att informationen i Hermes ska vara så lättillgänglig som möjlig. Vilken

information användarna får tillgång till styrs av ett behörighetssystem. Figur 2.2 visar hur informationen från myndighetens ekonomisystem förs vidare till Hermes. Från Hermes överförs informationen i sin tur vidare till ESV:s övriga system. Hermes kommer dock inte att innehålla information om slutliga stödmottagare, eftersom ansvaret för att samla in och tillgängliggöra informationen för revision ligger på de myndigheter som är ansvariga för respektive åtgärd i återhämtningsplanen.

Figur 2.2 Gemensamt informationssystem för Regeringskansliet och myndigheterna som också används för rapportering och kontroll av RRF

2.3 Utökat uppdrag till Rådet för skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen

Myndigheter som hanterar EU-medel har sedan 1999 ett nära och regelbundet samarbete inom ramen för Rådet för skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen (SEFI-rådet). SEFI-rådet ansvarar för att samordna åtgärder inom Sverige för att förhindra bedrägerier och annat missbruk av EU-relaterade medel. Ekobrottsmyndigheten ansvarar för verksamheten vid rådets sekretariat. I förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten anges att myndigheten ansvarar för att samordna de nationella åtgärderna mot bedrägerier, missbruk och annan olämplig och ineffektiv hantering och användning av EU-relaterade medel i Sverige. Ytterligare bestämmelser finns i förordningen (2015:745) om rådet för skydd av Europeiska unionens ekonomiska intressen.

SEFI-rådet främjar en effektiv och lämplig hantering av EU-medel i Sverige och gör det lättare för de berörda myndigheterna att samarbeta för att förebygga, upptäcka, utreda och vidta åtgärder vid misstankar om att EU-medel används på ett olämpligt sätt. Rådet har t.ex. tagit fram en vägledning för hantering av misstänkt brottslighet och en anmälningspolicy. Rådet genomför också utbildningsinsatser och kommer att ha riktade insatser mot de myndigheter som får i uppdrag att genomföra åtgärderna i RRF. Regeringen planerar att utvidga rådets verksamhet till att omfatta även myndigheter som har viktiga roller i genomförandet av den svenska återhämtningsplanen: lämplig myndighet inom utbildning- och forskningsområdet, Boverket, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för yrkeshögskolan, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Socialstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens skolverk, Trafikverket, Vetenskapsrådet och Verket för innovationssystem (Vinnova).

3 Investeringar och reformer

3.1 Statsstöden

3.1.1 De åtgärder som ingår i planen regleras på likartat sätt **Gemensamma bestämmelser**

De olika åtgärder som ingår i den svenska återhämtningsplanen och som innefattar statligt stöd är förenliga med kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (GBER) och i vissa fall också kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse (förordningen om stöd av mindre betydelse). Det innebär att åtgärderna regleras på ett likartat sätt, bl.a. när det gäller uppföljning av stödet, återkrav av felaktigt utbetalt stöd samt offentliggörande, rapportering och registerföring. Det innebär också att bestämmelserna om kumulering av stöd i artikel 8 i GBER respektive artikel 5 i förordningen om stöd av mindre betydelse är tillämpliga. En av åtgärderna i planen, investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande (avsnitt 3.1.6), är godkänd av kommissionen i ett separat beslut.

De enskilda stöden regleras i särskilda förordningar. Dessa förordningar innehåller hänvisningar till bestämmelserna i kapitel I i GBER, vilket innebär att myndigheterna måste följa dessa bestämmelser. Kapitlet innehåller bl.a. regler för offentliggörande och information samt kumulering av stöd. Gemensamma bestämmelser finns utöver det i lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och i förordningen (2016:605) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

I lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler finns bestämmelser om olagligt stöd. Den som har lämnat olagligt stöd ska enligt lagen återkräva stödet, om inte återkrav får underlåtas enligt EU-rätten. Lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler innehåller också bestämmelser om upplysningsskyldighet och registerföring. Den som genomför en stödåtgärd som godkänts av kommissionen, eller som genom en förordning eller ett beslut av kommissionen undantagits från anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska i den omfattning som kommissionen bestämt lämna uppgifter för offentliggörande och rapportering av stödåtgärden och föra register över stödåtgärden. Närmare föreskrifter om uppgifts- och registerskyldigheten finns i förordningen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. I förordningen anges att den som genomför en stödåtgärd ska föra det register som avses i artikel 12 i GBER eller artikel 6.4 i förordningen om stöd av mindre betydelse. Enligt artikel 12 i GBER ska medlemsstaterna föra detaljerade register med information och styrkande handlingar som är nödvändiga för att fastställa att samtliga villkor i förordningen är uppfyllda. Dessa register ska bevaras i tio år från den dag då det sista stödet beviljades enligt stödordningen. En berörd medlemsstat ska på begäran inom 20 arbetsdagar, eller inom en längre tidsfrist som får anges i begäran, förse kommissionen med all information och alla styrkande handlingar som kommissionen anser nödvändiga för att kunna bevaka tillämpningen av förordningen. Enligt artikel 6.4 i förordningen om stöd av mindre betydelse ska medlemsstaterna registrera och sammanställa alla uppgifter som rör tillämpningen av förordningen. Registren ska innehålla alla uppgifter som krävs för

att det ska vara möjligt att fastställa att villkoren i denna förordning har iakttagits. Uppgifter om individuellt stöd av mindre betydelse ska bevaras under tio beskattningsår från den dag då det sista individuella stödet beviljades enligt stödordningen.

I lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler finns även en bestämmelse om handräckning. När kommissionen har beslutat om ett kontrollbesök enligt rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om genomförandebestämmelser för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har kommissionen rätt att få handräckning av Kronofogdemyndigheten för att hos företag granska räkenskaper och andra affärshandlingar samt ta kopior av dessa handlingar och få tillträde till samtliga lokaler och markområden som utnyttjas av det berörda företaget.

System för rapportering och offentliggörande

Skyldigheten att lämna uppgifter för rapportering och offentliggörande följer av 12 a § första stycket lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Enligt förordningen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler får Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) meddela föreskrifter om hur uppgifterna ska lämnas. Myndigheten ska enligt förordningen (2016:1048) med instruktion för Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser administrera den rapportering och det offentliggörande som följer av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd. Myndigheten ska även tillhandahålla den övergripande webbplats som används för offentliggörande och information av statligt stöd på nationell nivå.

Uppgifter för rapportering av stöd ska senast den 30 april varje år lämnas av stödmottagaren i ett elektroniskt system. Det system som används är State Aid Reporting Interactive, som är framtaget av kommissionen. Det är också kommissionen som tillhandahåller, förvaltar och utvecklar systemet. Tillväxtanalys ger vägledning om hur rapporteringen av utbetalat stöd ska genomföras till stödmottagare.

Flera av kraven i RRF-förordningen är redan uppfyllda

De förordningar som reglerar de olika stöden innehåller bestämmelser om återkrav av felaktigt utbetalt stöd. De myndigheter som ansvarar för utbetalning av stöden har också ett ansvar att följa upp stödet och i vissa fall också ett utpekat ansvar att bedriva tillsyn. Det finns i de flesta fall ett uttryckligt krav på att en ansökan ska innehålla uppgift om vilka andra former av offentligt stöd som projektet har mottagit. Dessa uppgifter följs upp hos respektive myndighet (se nedan under rubrikerna för de olika statsstöden). Verktyg för att förebygga och motverka dubbel finansiering finns alltså redan i det befintliga regelverket för flera av stöden. Vidare finns bestämmelser om upplysningsskyldighet och registerföring som i stor utsträckning motsvarar de krav på dokumentation som finns i RRF-förordningen.

Genom att åtgärderna i planen följer bestämmelserna i GBER och i vissa fall också förordningen om stöd av mindre betydelse så är en stor del av de krav som framgår av artikel 22 i RRF-förordningen redan uppfyllda genom de befintliga regelverken. Det betyder att myndigheterna som ansvarar för statsstöden lever upp till kraven i RRF-förordningen redan genom att följa befintliga regelverk. Myndigheternas arbete kommer också att kontrolleras och följas upp av ESV, som kommer att få i uppdrag att revidera de medel som har betalats ut från RRF (se avsnitt 2.1).

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Eftersom stöden hittills har varit renodlade nationella statsstöd saknas bestämmelser i de befintliga förordningarna om att ålägga dels alla slutmottagare av medel som har betalats ut för åtgärderna för genomförande av reformer och investeringsprojekt inom planen, dels alla andra personer eller enheter som deltar i genomförandet av dem, att uttryckligen tillåta kommissionen, Olaf och revisionsrätten att utöva sina rättigheter enligt artikel 129.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014 och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 (budgetförordningen). Det behöver även införas liknande skyldigheter för alla slutmottagare av utbetalade medel (se artikel 22.2 e i RRF-förordningen). En sådan bestämmelse bör utformas i form av ett nytt villkor för det aktuella stödet.

Det finns enligt RRF-förordningen även en skyldighet att bevara dokumentation i enlighet med artikel 132 i budgetförordningen. Den senare regleringen innebär bl.a. en skyldighet att bevara dokumentation och styrkande handlingar, inklusive statistik och annan dokumentation rörande finansiering, samt dokumentation och handlingar i elektroniskt format, under fem år efter slutbetalningen (artikel 22.2 f i RRF-förordningen). Det finns enligt RRF-förordningen också en skyldighet för mottagare av unionsfinansiering att framhålla att finansieringen kommer från unionen och säkerställa unionsfinansieringens synlighet (se artikel 34.2 i RRF-förordningen).

För att säkerställa att kraven i RRF-förordningen uppfylls kommer de förordningar som reglerar de aktuella åtgärderna i planen att kompletteras med bestämmelser i enlighet med artikel 22.2 e i RRF-förordningen. Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas. Det kan t.ex. handla om ett uppdrag till myndigheter att informera om det krav som ställs på mottagare av medel ur RRF att synliggöra EU-finansieringen. Som angetts ovan bör befintliga bestämmelser avseende dokumentation i stor utsträckning vara tillräckliga för att kraven i RRF-förordningen ska vara uppfyllda. Regeringen avser i annat fall att komplettera bestämmelserna för att säkerställa tillgången till nödvändig information enligt artikel 22.2 f i RRF-förordningen.

3.1.2 Industriklivet

Nuvarande nationell reglering

Industriklivet regleras i förordningen (2017:1319) om statligt stöd till åtgärder som bidrar till industrins klimatomställning. Stöd får ges i enlighet med GBER eller förordningen om stöd av mindre betydelse. Stöd som överskrider tröskelvärdena i GBER kan ges om det har godkänts av kommissionen. En ansökan om stöd ska bl.a. innehålla en upplysning om allt annat offentligt stöd som sökanden eller någon annan har sökt eller beviljats, och som avser samma stödberättigande kostnader som ansökan. Statens energimyndighet prövar frågor om stöd. Ett stöd får inte betalas ut till företag som är föremål för betalningskrav på grund av ett beslut av kommissionen som förklarar ett stöd beviljat av en svensk stödgivare olagligt och oförenligt med den inre marknaden. Stöd får inte heller betalas ut om sökanden genom oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att stödet har getts felaktigt eller med för högt belopp, stödet av annan orsak har getts felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta eller om villkoren för stödet inte har följts (12 och 13 §§).

Statens energimyndighet utövar tillsyn över att villkoren för stödet följs. Myndigheten ska också följa upp och utvärdera de stöd som ges enligt förordningen. Mottagaren av ett utbetalat stöd är återbetalningsskyldig om stödet inte skulle ha betalats ut enligt 13 §. Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig ska Statens energimyndighet besluta att helt eller delvis kräva tillbaka stödet tillsammans med ränta. Myndigheten får besluta att helt eller delvis avstå från att kräva tillbaka stödet om det finns särskilda skäl (16 och 17 §§).

När det gäller bestämmelser om offentliggörande, rapportering och registerföring hänvisar förordningen om statligt stöd till åtgärder som bidrar till industrins klimatomställning till 12 a § lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler (se avsnitt 3.1.1).

Statens energimyndighets arbete med uppföljning och kontroll av utbetalat stöd

Mottagaren av stöd är skyldig att omgående underrätta Statens energimyndighet om andra medel för projektet söks eller erhålls från någon annan än myndigheten. Stödmottagaren ska vidare på Statens energimyndighets begäran lämna en lägesrapport rörande projektets hittillsvarande verksamhet och resultat samt ekonomisk redovisning. Om mottagaren av stödet är ett universitet eller högskola ska en årsrapport rörande den samlade verksamheten för varje budgetår inlämnas på Statens energimyndighets begäran. En ekonomisk redovisning ska lämnas en eller två gånger per år i de fall då mottagaren är ett företag. Genomförda projekt ska slutredovisas tillsammans med en ekonomisk redovisning och en sammanfattande rapport som styrker den stödberättigade kostnaden. Statens energimyndighet har även rätt att vid uppföljning av avslutat projekt begära en uppföljningsrapport från stödmottagaren.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Förordningen om statligt stöd till åtgärder som bidrar till industrins klimatomställning kommer att kompletteras med bestämmelser i enlighet med artikel 22.2 e i RRF-förordningen. Utöver det kommer förordningen att kompletteras på så sätt att även ESV ges i uppgift att följa upp utbetalat stöd och att begära in nödvändiga uppgifter från stödmottagare. Därmed möjliggörs ESV:s uppdrag att revidera de medel som ingår i återhämtningsplanen (se avsnitt 2.1). Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.1.3 Klimatklivet

Nuvarande nationell reglering

Klimatklivet regleras i förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar och förordningen (2019:525) om statligt stöd för installation av laddningspunkter för elfordon.

Stöd enligt förordningen om stöd till lokala klimatinvesteringar får ges i enlighet med de villkor som anges i GBER eller förordningen om stöd av mindre betydelse. Stöd som överskrider tröskelvärdena i GBER kan ges om det har godkänts av Europeiska kommissionen. En ansökan om stöd ska innehålla en upplysning om huruvida sökanden har sökt eller fått annat statligt stöd eller stöd från Europeiska unionen för samma åtgärd. En ansökan lämnas till länsstyrelsen i det län där åtgärden ska vidtas. Länsstyrelsen ska överlämna ansökningshandlingarna till Naturvårdsverket tillsammans med ett eget yttrande. Naturvårdsverket prövar ansökningarna och beslutar

om stöd. Om Naturvårdsverket beslutar att stöd ska betalas ut, ska beslutet förenas med villkor om att stödmottagaren ska lämna de uppgifter som krävs för uppföljning och utvärdering av stödet. Uppgifterna ska lämnas på begäran av länsstyrelsen, Naturvårdsverket eller Statens energimyndighet. Naturvårdsverket får besluta att ett stöd inte ska betalas ut om sökanden genom oriktiga uppgifter eller på annat sätt orsakat att stödet getts felaktigt eller med för högt belopp, stödet av annan orsak getts felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta, det visar sig att det inte funnits förutsättningar för stödet och den som ansökt om stödet borde ha insett detta eller om villkoren för stödet inte har följts.

Om ett stöd har betalats ut trots att det funnits förutsättningar för att inte betala ut det är mottagaren återbetalningsskyldig. Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig ska Naturvårdsverket helt eller delvis kräva tillbaka stödet tillsammans med ränta. Om det finns särskilda skäl får dock myndigheten helt eller delvis efterge kravet på återbetalning och ränta.

Stödet ska följas upp och utvärderas av Statens energimyndighet i fråga om laddningspunkter och av Naturvårdsverket i övrigt. Länsstyrelsen ska hjälpa myndigheterna med uppföljningen och utvärderingen

Stöd enligt förordningen om statligt stöd för installation av laddningspunkter för elfordon får endast ges i enlighet med de villkor som anges i kapitel I och artikel 56 i GBER eller i förordningen om stöd av mindre betydelse. En kostnad för vilken offentligt stöd har getts är inte bidragsberättigande. En ansökan om bidrag ska innehålla en upplysning om huruvida sökanden har sökt eller fått annat statligt stöd eller stöd från Europeiska unionen för samma åtgärd. Naturvårdsverket prövar frågor om bidrag. I ett beslut att ge bidrag ska Naturvårdsverket ange att bidragsmottagaren, på begäran av myndigheten, ska lämna de uppgifter som krävs för uppföljning och utvärdering av bidraget. Naturvårdsverket ska besluta att ett bidrag helt eller delvis inte ska betalas ut om sökanden genom oriktiga uppgifter eller på annat sätt orsakat att bidraget getts felaktigt eller med för högt belopp, bidraget av annan orsak getts felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta eller om villkoren för bidraget inte har följts (17 §).

Naturvårdsverket utövar tillsyn över att villkoren för bidraget följs. Mottagaren av ett bidrag är återbetalningsskyldig om det finns grund för det enligt 17 § eller om bidraget helt eller delvis inte har utnyttjats eller använts för det ändamål som det har getts för. Om en bidragsmottagare är återbetalningsskyldig ska Naturvårdsverket besluta att helt eller delvis kräva tillbaka bidraget tillsammans med ränta. Kravet eller räntan får helt eller delvis sättas ned om det finns särskilda skäl.

När det gäller bestämmelser om offentliggörande, rapportering och registerföring hänvisar båda förordningarna som reglerar Klimatklivet till 12 a § lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler (se avsnitt 3.1.1).

Naturvårdsverkets arbete med uppföljning och kontroll av utbetalat stöd

Naturvårdsverket arbetar för att undvika dubbelfinansiering. Sökanden är, som ovan anförts, enligt förordningen om stöd till lokala klimatinvesteringar och förordningen om statligt stöd för installation av laddningspunkter för elfordon skyldig att ange om annat offentligt stöd har erhållits eller sökts. Om så är fallet inhämtar myndigheten ytterligare information om det stödet, t.ex. om beslutande myndighet, namn på stödet, ansökningsärendets diarienummer, vilket belopp som sökts och om ansökan beviljats. Naturvårdsverket undersöker hur ansökan om det andra stödet påverkar förutsättningarna för stöd inom Klimatklivet. Det kan påverka om ansökan kan beviljas och

bedömningen av stödberättigande kostnader. Det går inte att få ersättning för samma kostnad från flera olika stödformer och bestämmelserna om kumulering av stöd i GBER ska följas. Bedömningen görs utifrån uppgifter i ansökan och eventuella kompletteringar. Kontakt kan också tas med den andra stödgivande myndigheten. Naturvårdsverket har löpande kontakt med bl.a. Trafikverket och Energimyndigheten för att säkerställa att stöd inte ges till samma åtgärd. Det gäller exempelvis stöd till tunga fordon, som kontrolleras utifrån registreringsnummer.

Naturvårdsverket följer upp pågående åtgärder och mottagaren av utbetalat stöd ska skicka lägesrapporter var sjätte månad fr.o.m. den tidpunkt då stödet beslutades. Rapporterna skickas till Länsstyrelsen, som granskar om åtgärden fortlöper enligt utstakad plan. Alla åtgärder ska sedan slutrapporteras senast tre månader efter åtgärdens slutdatum. Slutrapporten används för följa upp avslutade åtgärder och ska fungera som ett underlag vid bedömningen av om det utbetalade stödet har uppnått avsedd effekt. Länsstyrelsen granskar slutrapporten och avger en bedömning. Därefter granskar Naturvårdsverket uppgifterna och länsstyrelsens bedömning, och ett beslut fattas om slutgiltigt stöd och slutbetalning eller återkrav. Om en mottagare av utbetalat stöd inte läges- eller slutrapporterar enligt angiven tidsfrist kan Naturvårdsverket besluta att stöd inte ska betalas ut eller kräva tillbaka redan utbetalat stöd. Naturvårdsverket genomför även löpande besök hos ett urval av stödmottagare för att säkerställa att det förväntade resultatet av stödet uppnås.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Förordningen om stöd till lokala klimatinvesteringar och förordningen om statligt stöd för installation av laddningspunkter för elfordon kommer att kompletteras med bestämmelser i enlighet med artikel 22.2 e i RRF-förordningen. Utöver det kommer förordningarna att kompletteras på så sätt att även ESV ges i uppgift att följa upp utbetalat stöd och att begära in nödvändiga uppgifter från stödmottagare. Därmed möjliggörs ESV:s uppdrag att revidera de medel som ingår i återhämtningsplanen (se avsnitt 2).

Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.1.4 Stöd till energieffektivisering av bostadshus

Kommande nationell reglering

Stödet till energieffektivisering av bostadshus har ännu inte införts, men ska vara sökbart från hösten 2021. En promemoria med förslag till förordning om stöd till energieffektivisering av flerbostadshus har remitterats och bereds nu i Regeringskansliet. Stöd får enligt förslaget ges som ett investeringsstöd till energieffektiviseringsåtgärder i enlighet med de förutsättningar och begränsningar som anges i kapitel I och artikel 38 i GBER. Länsstyrelsen prövar frågor om stöd. Stödmottagaren ska i en ansökan om utbetalning redovisa vilken åtgärd som har genomförts, merkostnaderna för investeringen och vilken energieffektivisering som beräknas ha uppnåtts. En oberoende expert ska intyga att uppgifterna i ansökan är korrekta. Länsstyrelsen ska besluta att det beviljade stödet helt eller delvis inte ska betalas ut om den som har sökt eller tagit emot stöd genom att lämna oriktiga uppgifter har orsakat att stödet beviljats felaktigt eller med för högt belopp, stödet av något annat skäl har beviljats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta, stödet helt eller delvis inte har utnyttjats eller inte har använts för den energieffektiviseringsåtgärd som stödet beviljats för, mottagaren inte har gett in en

ansökan om utbetalning eller om villkoren för stödet i något annat avseende inte har följts (24 §).

Boverket betalar ut stöd. Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över att villkoren för stödet följs. Boverket ska följa upp att syftet med stödet tillgodoses och varje år i samband med sin årsredovisning rapportera till regeringen hur medlen har använts och vilket resultat som uppnåtts. Den som ansökt om eller tagit emot stöd ska på begäran lämna de uppgifter som länsstyrelsen och Boverket behöver för att utöva tillsyn, följa upp och utvärdera stödet. En stödmottagare är återbetalningsskyldig om stödet inte skulle ha betalats ut enligt 24 §. Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig ska länsstyrelsen besluta att helt eller delvis kräva tillbaka stödet tillsammans med ränta. Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen helt eller delvis sätta ned kravet på återbetalning och ränta.

När det gäller offentliggörande och rapportering hänvisar förordningen till 12 a § första stycket 1 lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Länsstyrelsen ska föra de register som avses i artikel 12 i GBER.

Länsstyrelsernas och Boverkets arbete med uppföljning och kontroll av utbetalat stöd

I den remitterade promemorian föreslås att länsstyrelsen ska utöva tillsyn av att villkoren för stödet följs. Länsstyrelsen har goda förutsättningar att bedöma lokala förhållanden och förutsättningar för energieffektiviseringsåtgärder. Dessutom har länsstyrelsen erfarenhet av liknande tillsynsuppgifter av tidigare stöd för renoverings- och energieffektivisering i vissa bostadsområden. Uppföljningar, utvärderingar och analyser kan bidra till viktig långsiktig kunskapsuppbyggnad om hur olika insatser fungerar, vilket också kan bidra till bättre träffsäkerhet när framtida stöd utformas. Det är inte möjligt att på förhand exakt beräkna hur ett nytt statsbidrag kommer att användas inom olika områden. Det är därför av stor vikt att uppföljning sker. I promemorian föreslås därför också att Boverket ska redovisa hur medlen har använts och vilka resultat som har uppnåtts i samband med sin årsredovisning. För att möjliggöra tillsyn, uppföljning och utvärdering av stödet ska den som ansökt om eller tagit emot stöd lämna de uppgifter som länsstyrelsen och Boverket begär

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Förordningen om stöd till energieffektivisering i flerbostadshus kommer att kompletteras med bestämmelser i enlighet med artikel 22.2 e i RRF-förordningen. Utöver det kommer förordningen att kompletteras på så sätt att även ESV ges i uppgift att följa upp utbetalat stöd och att begära in nödvändiga uppgifter från stödmottagare. Därmed möjliggörs ESV:s uppdrag att revidera de medel som ingår i återhämtningsplanen (se avsnitt 2.1). Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.1.5 Bredbandsutbyggnad

Nuvarande nationell reglering

Stödet regleras i förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Stöd får lämnas i enlighet med de villkor som anges i kapitel I och artikel 52 i GBER eller i förordningen om stöd av mindre betydelse. Stöd får inte lämnas för åtgärder som har beviljats stöd enligt förordningen (2015:211) om statligt stöd till regionala investeringar, förordningen (2015:212) om statligt stöd inom Europeiska regionala utvecklingsfonden eller förordningen (2015:406) om stöd för

landsbygdsutvecklingsåtgärder. Post- och telestyrelsen (PTS) prövar frågor om stöd. Ett beslut om stöd ska innehålla uppgifter om att stödmottagaren, på begäran av PTS, ska lämna de uppgifter som krävs för uppföljning och utvärdering av stödet. PTS ska besluta att ett stöd helt eller delvis inte ska betalas ut om sökanden genom oriktiga uppgifter eller på något annat sätt orsakat att stödet beviljats felaktigt eller med för högt belopp, stödet av någon annan orsak beviljats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta eller om villkoren för stöden inte har följts (15 §).

PTS utövar tillsyn över att villkoren för stödet följs. En stödmottagare är återbetalningsskyldig för stöd som har betalats ut om det finns grund för det enligt 15 § eller om stödet helt eller delvis inte har använts för det ändamål som det har beviljats för. Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig ska PTS besluta att helt eller delvis kräva tillbaka stödet tillsammans med ränta. Kravet eller räntan får helt eller delvis sättas ned om det finns särskilda skäl.

När det gäller bestämmelser om offentliggörande, rapportering och registerföring hänvisar förordningen till 12 a § lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen om Europeiska unionens statsstödsregler (se avsnitt 3.1.1).

Post- och telestyrelsens arbete med uppföljning och kontroll av utbetalat stöd

PTS följer upp projekt som mottagit stöd genom avstämningar med mottagare av utbetalat stöd. Avstämningar genomförs 6, 12 och 24 månader efter startdatum. Stödmottagare är skyldiga att bistå PTS med riktiga uppgifter samt progressrapportering. Efter avslutat projekt ska slutrapportering ske i form av en teknisk och en ekonomisk rapport senast 6 månader efter projektets slutdatum.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Förordningen om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur kommer att kompletteras med bestämmelser i enlighet med artikel 22.2 e i RRF-förordningen. Utöver det kommer förordningen att kompletteras på så sätt att även ESV ges i uppgift att följa upp utbetalat stöd och att begära in nödvändiga uppgifter från stödmottagare. Därmed möjliggörs myndighetens uppdrag att revidera de medel som ingår i återhämtningsplanen (se avsnitt 2.1). Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.1.6 Investeringstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande

Nuvarande nationell reglering

Investeringstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande regleras i förordningen (2016:881) om statligt investeringstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande. Stödet lämnas i enlighet med de förutsättningar och begränsningar som anges i Europeiska kommissionens beslut att godkänna stödet som förenligt med statsstödsreglerna. Stöd får inte lämnas till företag i svårigheter som uttrycket definieras i punkt 20 i Europeiska kommissionens meddelande om riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av icke-finansiella företag i svårigheter. Länsstyrelsen prövar frågor om stöd och Boverket betalar ut stödet. Stöd får inte

betalas ut till ett företag som är föremål för betalningskrav på grund av ett beslut av kommissionen som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden.

En stödmottagare är återbetalningsskyldig om den som har sökt eller tagit emot stöd genom att lämna oriktiga uppgifter har förorsakat att stödet beviljats felaktigt eller med för högt belopp, stödet av något annat skäl har beviljats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta, bostäderna används för annat ändamål eller på andra villkor än som följer av förordningen eller ett beslut som har meddelats med stöd av förordningen, eller om villkoren för stödet i något annat hänseende inte har följts. Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig ska länsstyrelsen besluta att helt eller delvis kräva tillbaka stödet.

När det gäller bestämmelser om offentliggörande och rapportering hänvisar förordningen till 12 a § första stycket 1 lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen om Europeiska unionens statsstödsregler (se avsnitt 3.1.1). Länsstyrelsen ska föra de register som är nödvändiga (se avsnitt 3.1.1).

Länsstyrelsernas arbete med uppföljning och kontroll

Länsstyrelserna är ansvariga för att följa upp och utvärdera den tjänst som stöd lämnats för och utöva tillsyn över att villkoren för stödet följs. Mottagare är skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för uppföljning och utvärdering av stödberättigade åtgärder.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Förordningen om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande kommer att kompletteras med bestämmelser i enlighet med artikel 22.2 e–f och 34.2 i RRF-förordningen. Utöver det kommer förordningen att kompletteras på så sätt att även ESV ges i uppgift att följa upp utbetalat stöd och att begära in nödvändiga uppgifter från stödmottagare. Därmed möjliggörs ESV:s uppdrag att revidera de medel som ingår i återhämtningsplanen (se avsnitt 2.1). Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.2 Riktade statsbidrag

3.2.1 Äldreomsorgslyftet

Nuvarande nationell reglering

Regeringen gav den 4 juni 2020 Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut statsbidrag till kommuner som ersättning för att anställda ska kunna utbildas till vårdbiträde eller undersköterska på arbetstid till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet (S2020/05025). Respektive kommun rekviderar medel i egenskap av huvudman för sin egen verksamhet och för privata utförares verksamhet. I Socialstyrelsens uppdrag ingår att administrera och följa upp hur medel har använts och i vilken utsträckning som privata utförare fått tillgång till medlen. Användningen av statsbidraget ska redovisas till Socialstyrelsen vid den tidpunkt som myndigheten bestämmer. Redovisningen ska innehålla en inventering av hur många som påbörjat utbildning, avslutat utbildning med godkänt betyg, hur många som är ny respektive befintlig personal samt om personalen är anställd i egen eller privat regi. Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 oktober 2021. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas.

Den 14 januari 2021 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut statsbidrag för ett vidgat äldreomsorgslyft (S2021/00338). Inom ramen för uppdraget får Socialstyrelsen sätta villkor för användningen av statsbidraget. Socialstyrelsen ska administrera och följa upp hur medel använts enligt myndighetens anvisningar och i vilken utsträckning som privata utförare fått tillgång till medlen. Socialstyrelsen ska senast den 31 oktober 2022 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Av redovisningen ska framgå vilka grupper som tagit del av satsningen, uppdelat efter kön. Övriga villkor för satsningen följer av regeringsbeslutet den 4 juni 2020 (se ovan).

Socialstyrelsens arbete för uppföljning och kontroll av utbetalat statsbidrag

Socialstyrelsen har den 15 juni 2020 och den 25 januari 2021 beslutat om anvisningar för att rekvirera statsbidrag för 2020 respektive 2021 till kommuner för kostnader till följd av satsningen Äldreomsorgslyftet (dnr 9.2-19763/2020 och dnr 9.2-5775/2021). Av myndighetens anvisningar framgår bl.a. följande. Varje kommun ska senast den 15 mars 2021 respektive den 15 mars 2022 återrapportera hur statsbidraget har använts. Inför återrapporteringen skickar Socialstyrelsen ut ett webbaserat återrapporteringsformulär till en kontaktperson på kommunen. Formuläret innehåller bl.a. frågor om hur mycket statsbidrag som kommunen har använt, vilka yrkesgrupper som tagit del av medlen (uppdelat efter kön), hur många av deltagarna som är ny respektive befintlig personal och hur många som har påbörjat respektive avslutat kurser med godkänt betyg inom respektive utbildning. Medel som inte har använts eller som inte har använts i enlighet med angivna villkor i regeringens beslut eller myndighetens anvisningar ska återbetalas. Ett villkor för användningen av medlen är att återrapporteringen sker inom den angivna tidsramen.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Regeringen avser att i de kommande uppdragen för 2022 och 2023 om statsbidrag till kommuner för kostnader till följd av satsningen äldreomsorgslyftet, i den mån det är möjligt, besluta om villkor i enlighet med artikel 22.2 e–f och 34.2 i RRF-förordningen. Utöver det kommer uppdraget att kompletteras på så sätt att även ESV ges i uppgift att följa upp utbetalat bidrag och att begära in nödvändiga uppgifter från stödmottagare. Slutmottagare av statsbidraget är kommunerna som i egenskap av huvudman rekvirerar bidraget. Därmed möjliggörs ESV:s uppdrag att revidera de medel som ingår i återhämtningsplanen (se avsnitt 2.1). Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.2.2 Fler platser på regionalt yrkesvux

Nuvarande nationell reglering

Statsbidraget till regionalt yrkesvux regleras i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning och förordningen (2020:592) om extra statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning 2020. Ansökan om statsbidrag ges in till Statens skolverk (Skolverket) som prövar frågor om och betalar ut bidraget. Myndigheten ska följa upp vilka utbildningar statsbidraget har använts till och hur bidraget har använts uppdelat på kön, ålder, tidigare utbildningsnivå, andel utrikes och inrikes födda och, för utrikes födda, vistelsetid i Sverige. Av uppföljningen ska det även framgå i vilken utsträckning elever som slutfört regionalt yrkesvux är sysselsatta i arbete. Kommuner som har tagit emot statsbidrag ska medverka i den uppföljning av utbildningsverksamheten som bestäms av Skolverket och lämna de uppgifter som

myndigheten begär. Skolverket ska i samband med sin årsredovisning till Regeringskansliet redogöra för hur bidraget har använts. Kommuner som har tagit emot statsbidrag ska lämna sådan ekonomisk och annan redovisning till Skolverket som myndigheten begär.

Kommuner som har tagit emot statsbidrag är återbetalningsskyldiga om något av villkoren för bidraget i väsentlig mån har åsidosatts, bidraget har lämnats på felaktig grund eller med för högt belopp, bidraget helt eller delvis inte har utnyttjats eller inte har använts för det ändamål som det har lämnats för eller om kommunen inte lämnar de uppgifter som Skolverket begär i uppföljningen av utbildningsverksamheten. Skolverket ska besluta att helt eller delvis kräva tillbaka ett statsbidrag om en kommun är återbetalningsskyldig. Skolverket ska avstå från återkrav om arbetsplatsförlagt lärande inte har kunnat tillhandahållas på grund av omständigheter som de samverkade kommunerna inte kunnat råda över eller utbildningen av säkerhets- eller hälsoskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Skolverket får även i andra fall besluta att helt eller delvis avstå från återkrav, om det finns särskilda skäl.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning kommer att kompletteras med bestämmelser i enlighet med artikel 22.2 e i RRF-förordningen. Utöver det kommer förordningen att kompletteras på så sätt att även ESV ges i uppgift att följa upp utbetalat stöd och att begära in nödvändiga uppgifter från stödmottagare. Därmed möjliggörs ESV:s uppdrag att revidera de medel som ingår i återhämtningsplanen. Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.2.3 Fler platser inom yrkeshögskolan

Nuvarande nationell reglering

Statliga medel i form av statsbidrag eller särskilda medel får lämnas för utbildningar inom yrkeshögskolan enligt bestämmelserna i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Utbildning inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, andra statliga myndigheter, kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnare får anordna utbildningen i samverkan med andra. En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen.

Bestämmelser om den statliga finansieringen av yrkeshögskolan finns i förordningen om yrkeshögskolan. För utbildningar inom yrkeshögskolan får statsbidrag lämnas till kommuner, regioner eller enskilda fysiska eller juridiska personer. Särskilda medel får lämnas till universitet och högskolor som har staten som huvudman och som omfattas av högskolelagen (1992:1434) Statsbidrag eller särskilda medel får inte lämnas för en sådan del av en utbildning för vilken statsbidrag eller särskilda medel lämnas på annat sätt. Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar om statsbidrag eller särskilda medel efter ansökan av utbildningssamordnaren. Vid beräkningen av statsbidrag eller särskilda medel ska myndigheten särskilt beakta bl.a. hur det samlade ekonomiska ansvaret för en utbildning delas mellan staten, arbetslivet och andra finansiärer.

De statliga mottagarna av särskilda medel bedöms utgöra en mycket liten del av mottagarna eftersom majoriteten av utbildningsanordnarna är kommuner, regioner eller fysiska eller juridiska personer. För en beskrivning av uppföljning och redovisning av särskilda medel avseende statliga mottagare, se avsnitt 3.4.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Förordningen om yrkeshögskolan kommer vid behov att kompletteras med bestämmelser i enlighet med artikel 22.2 e i RRF-förordningen. Utöver det kommer förordningen att kompletteras på så sätt att även ESV ges i uppgift att följa upp utbetalat stöd och att begära in nödvändiga uppgifter från stödmottagare. Därmed möjliggörs ESV:s uppdrag att revidera de medel som ingår i återhämtningsplanen (se avsnitt 2.1). Regeringen avser också att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden/investeringen inom ramen för detta statsbidrag.

3.3 Forskning inom digitalisering

Nuvarande nationell reglering

Regeringen gav under första kvartalet 2021 i uppdrag till Vetenskapsrådet och Vinnova att finansiera forskning inom digitalisering. Investeringen sker genom att respektive myndighets ramanslag för forskning ökas. Myndigheten genomför därefter en ansökningsprocess där forskare eller konsortier kan ansöka om finansiering. Det finns generella villkor för de forskningsmedel som Vetenskapsrådet hanterar. Enligt 24 § i förordningen (2009:975) instruktionen för Vetenskapsrådet ska ett beslut av myndigheten om att bevilja medel förenas med villkor för medlens användning. Av beslutet ska det framgå vem som är mottagare av medlen och att mottagaren ansvarar för att medlen används enligt de villkor som uppställts. Om den verksamhet som beviljats medel inte uppfyller ställda krav får Vetenskapsrådet besluta att medel inte längre ska betalas ut. En upplysning om detta ska tas in i beslutet att bevilja medel.

Enligt förordningen med instruktion för Vetenskapsrådet får myndigheten meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas vid ansökningar om medel, villkoren för disposition av medel samt om redovisning av medlen och skyldigheten för mottagaren att till Vetenskapsrådet lämna en redogörelse för den verksamhet för vilken medlen utbetalas. Vetenskapsrådet har meddelat föreskrifter i form av generella villkor för forskningsbidrag. Enligt de generella villkoren har de som ansöker om forskningsmedel från Vetenskapsrådet en skyldighet att informera om medel redan beviljats för samma ändamål. Sökanden får vidare inte ta emot medel från Vetenskapsrådet om medel redan har beviljats för samma ändamål.

I Vinnovas allmänna villkor för bidrag 2021 för en projektpart (dnr 2018-05237) och flera projektparter (dnr 2018-05237) finns det villkor för vilka kostnader som är stödberättigade. En bidragsmottagare som erhållit mer medel än vad denne har rätt till enligt beslutet är återbetalningsskyldig för sådant belopp till Vinnova. Vid godkännande av slutrapporten från bidragsmottagaren meddelar Vinnova mottagaren om huruvida återbetalningsskyldighet föreligger och med vilket belopp. Återbetalning ska ske senast 30 dagar från Vinnovas meddelande.

Vetenskapsrådets arbete med uppföljning och kontroll

Medelsförvaltaren och sökaren av forskningsmedel ska tillhandahålla den information och de uppgifter som Vetenskapsrådet efterfrågar i samband med uppföljning och utvärdering av forskningen eller den forskningsstödande verksamheten, såväl under pågående som efter avslutad utbetalningsperiod.

Redogörelser och rapporter avseende den forskning eller forskningsstödande verksamhet som Vetenskapsrådet finansierar ska lämnas enligt den ordning som anges i

beslutet om beviljade medel, eller när myndigheten begär det. Mottagaren av forskningsmedel ska lämna in årlig och slutlig ekonomisk återrapportering enligt Vetenskapsrådets anvisning.

En av Vetenskapsrådet utsedd revisor eller motsvarande har rätt att granska den bokföring och redovisning som avser forskning eller forskningsstödande verksamhet som beviljats medel av myndigheten. Mottagaren av forskningsmedel ska för detta ändamål ge den som ska genomföra revisionen fullständig insyn i forskningen eller den forskningsstödande verksamheten, bl.a. genom att tillhandahålla kopior av samtliga verifikationer avseende utgifter och inkomster som hänför sig till forskningen eller den forskningsstödande verksamheten.

Om sökanden eller mottagaren av forskningsmedel åsidosätter villkoren för de beviljade medlen, och åsidosättandet är av sådan art att det enkelt kan avhjälpas, kan Vetenskapsrådet begära att mottagaren av forskningsmedel eller sökanden ska se till att de aktuella villkoren uppfylls inom viss tid. Vetenskapsrådet kan även begära att mottagaren av forskningsmedel eller sökanden kommer in med en åtgärdsplan som beskriver när och hur villkoren kommer att uppfyllas. Vetenskapsrådet prövar i sådana fall om åtgärdsplanen kan godkännas eller om medel inte längre ska betalas ut.

Vetenskapsrådet kan besluta att medel helt eller delvis inte längre ska betalas ut, om sökanden eller mottagare av forskningsmedel genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt orsakat att medlen har beviljats felaktigt eller med för högt belopp, medlen av något annat skäl har beviljats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta, villkoren för de beviljade medlen har åsidosatts och åsidosättandet inte enkelt kan avhjälpas, om sökanden har gjort sig skyldig till oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning eller annan avvikelse från god forskningssed, eller om sökanden, i eller i anslutning till forskning, genom handlande eller på annat sätt visat sig vara olämplig som mottagare av medel från Vetenskapsrådet.

Vinnovas arbete med uppföljning och kontroll

Enligt Vinnovas allmänna villkor för bidrag har Vinnova eller en person, personer, som myndigheten har utsett (t.ex. kvalificerad revisor eller utvärderare) rätt att granska projektet och ta del av handlingar som kan lämna upplysningar om ekonomiska, tekniska eller andra förhållanden i projektet. Bidragsmottagaren ska då på egen bekostnad ställa allt erforderligt material till myndighetens förfogande. Denna rätt gäller under projekttiden och i tio år efter den sista utbetalningen.

Vinnova får besluta att ett beviljat bidrag helt eller delvis inte ska betalas ut om den som sökt om eller mottagit bidraget genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att stödet beviljats felaktigt eller med för högt belopp, bidraget av något annat skäl har beviljats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta, eller om villkoren för bidraget inte uppfylls.

En bidragsmottagare är återbetalningsskyldig om någon av de grunder för sanktioner som anges ovan föreligger. Vinnova kommer att efter särskilt beslut helt eller delvis kräva tillbaka stödet jämte ränta enligt räntelagen (1975:635). Om bidraget utgör olagligt statsstöd kommer Vinnova att återkräva bidraget jämte ränta från utbetalningsdagen i enlighet med lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Utlysningar har redan gjorts av nästan alla de åtgärder som ska ingå i återhämtningsplanen och processen med att teckna avtal med bidragsmottagarna pågår. Några särskilda åtgärder bedöms inte behöva vidtas med anledning av kraven om kontroll och villkor för utbetalande av stöd i RRF-förordningen. De villkor som gäller för bidragen är tillräckligt robusta och det går inte heller att ändra ett förvaltningsbeslut på ett sätt som är till nackdel för den enskilde.

Myndigheterna kommer dock få i uppdrag att rapportera om respektive mål och delmål, lämna en förvaltningsförklaring och tydligt visa unionsfinansieringen i enlighet med 34.2 i RRF-förordningen. Den uttryckliga rätt till granskning som krävs enligt artikel 22.2 e i RRF-förordningen för Europeiska kommissionen, Europeiska revisionsrätten och Olaf avser regeringen att besluta om genom särskilda uppdrag till respektive myndighet. Detsamma gäller den granskning som ska utföras av ESV.

3.4 Åtgärder för vilka statliga myndigheter är slutmottagare

Statliga myndigheter är slutmottagare för de åtgärder och investeringar och investeringar som beskrivs i detta avsnitt. Enligt den ordinarie nationella budgetprocessen tilldelas myndigheterna medel genom anslag. Villkoren för användningen av dessa medel fastställs i regleringsbrev. Det bedöms inte finnas behov av kompletteringar i befintliga lagar eller förordningar för dessa åtgärder och investeringar. Det finns redan ett fullgott skydd för undvikande av intressekonflikter och förebyggande av bedrägerier, korruption och dubbelfinansiering från RRF och andra unionsprogram i enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning. Myndigheterna kommer dock få i uppdrag att rapportera om respektive mål och delmål, lämna en förvaltningsförklaring och tydligt visa unionsfinansieringen i enlighet med 34.2 i RRF-förordningen. Den uttryckliga rätt till granskning som krävs enligt artikel 22.2 e i RRF-förordningen för Europeiska kommissionen, Europeiska revisionsrätten och Olaf avser regeringen att besluta om genom särskilda uppdrag till respektive myndighet. Detsamma gäller den granskning som ska utföras av ESV.

3.4.1 Förvaltningsgemensam digital infrastruktur Nuvarande nationell reglering

Regeringen har den 11 december 2019 uppdragit åt Bolagsverket, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Myndigheten för digital förvaltning (DIGG), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Riksarkivet samt Skatteverket att tillsammans etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. DIGG ska leda arbetet (I2019/03336, I2019/01036, I2019/01361 och I2019/02220).

DIGG ansvarar för att årligen följa upp satsningen på en förvaltningsgemensam digital infrastruktur enligt ett särskilt återrapporteringskrav i myndighetens regleringsbrev. Verksamhetens resultat kommer att följas upp årligen i myndighetens årsredovisning. DIGG har i uppdrag att leda arbetet och vara samordnande aktör. Myndigheten ansvarar även för att ta fram en långsiktig plan för att följa upp utvecklingen och att delmål uppnås. I DIGG:s regleringsbrev finns krav på återrapportering till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet). I anslagsvillkoren finns särskilda villkor om hur medlen får användas och till vad de får användas. DIGG kommer att disponera medlen.

Myndigheten för digitaliserings arbete för kontroll och uppföljning

Enligt DIGG:s regleringsbrev för budgetåret 2021 ska myndigheten redogöra för gjorda prioriteringar, vidtagna åtgärder samt uppnådda resultat i arbetet med att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte och nationellt ramverk för grunddata. Av redovisningen ska det framgå hur medlen som avsatts för satsningen på en förvaltningsgemensam digital infrastruktur har fördelats mellan deltagande aktörer. Därutöver ska myndigheten löpande hålla Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) informerat om fördelningen av medel. Av regleringsbrevet framgår vidare att de angivna medlen får användas för utveckling och förvaltning av förvaltningsgemensam digital infrastruktur. Bidrag får lämnas till statliga myndigheter, kommuner och regioner samt till Sveriges Kommuner och Regioner och Inera AB. Av medlen får högst 500 000 kronor användas för administrativa kostnader kopplade till bidragshanteringen.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Regeringen avser att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 e–f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.4.2 Resurser för att möta efterfrågan på utbildning vid universitet och högskolor

Det nationella systemet för resurstilldelning

Investeringen kommer att ske genom att anslagen höjs för statliga universitet och högskolor liksom bidragen till enskilda utbildningsanordnare för att möjliggöra fler utbildningsplatser. Riksdagen och regeringen har beslutat att tillföra medel för satsningen under 2021 genom beslut om anslag, regleringsbrev för statliga universitet och högskolor samt beslut om bidrag till enskilda utbildningsanordnare som utbetalas av Kammarkollegiet.

Statens ersättning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå baseras på antalet registrerade studenter (omräknade till helårsstudenter) samt studenternas avklarade poäng (omräknade till helårsprestationer) inom olika utbildningsområden. Samma ersättning tillämpas för alla lärosäten som omfattas av systemet, men beloppet varierar mellan olika utbildningsområden. Detta belopp anger den högsta totala ersättning som varje lärosäte kan få. Takbeloppet sätter tillsammans med hur utbildningen fördelas på olika utbildningsområden ramarna för antalet studenter på varje lärosäte.

I resurstilldelningssystemet finns en möjlighet för lärosätena att spara både outnyttjat takbelopp (anslagssparande) och ekonomiskt värde av helårsstudenter och helårsprestationer (överproduktion) mellan budgetåren med upp till 10 respektive 15 procent av lärosätets takbelopp. Det ger lärosätena möjligheter att balansera anslag mellan budgetåren och parera tillfälliga förändringar i studenternas efterfrågan på utbildning.

Inom ramen för sina respektive takbelopp och examenstillstånd kan lärosätena relativt fritt besluta om dimensioneringen av olika utbildningar. Staten kan i vissa fall styra inriktningen genom att t.ex. sätta upp mål för antal studenter inom vissa utbildningar. Sådan styrning kan även ske genom särskilda villkor för anslaget eller genom återrapporteringskrav.

Universitetskanslersämbetets arbete för uppföljning och kontroll

Universitetskanslersämbetet ansvarar för kvalitetssäkring, granskning av effektivitet, uppföljning, tillsyn och chefsutveckling avseende universitet och högskolor som

omfattas av högskolelagen (1992:1424), enskilda anordnare av utbildning som kan leda fram till en examen som får utfärdas enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, och enskilda anordnare av utbildning på högskolenivå som får statsbidrag. Myndigheten ansvarar även för officiell statistik på området enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Myndigheten ansvarar bl.a. för kvalitetssäkring av universitetens och högskolornas verksamhet genom granskning av kvalitetssäkringsarbete, utvärdering av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt tematiska utvärderingar. Myndigheten ska årligen redovisa hur kvalitetssäkringen har bidragit till kvalitetsutveckling och hög kvalitet i universitetens och högskolornas verksamhet. Myndigheten granskar även hur effektivt verksamheten bedrivs vid universitet och högskolor.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Lämplig myndighet inom utbildning- och forskningsområdet bör få ett särskilt uppdrag att säkerställa att kraven i RRF-förordningen avseende skydd av unionens ekonomiska intressen och synliggörande av unionsfinansiering (artikel 22.2 e–f och artikel 34.2) efterlevs.

Universitetskanslersämbetet ansvarar som statistikmyndighet för den samlade redovisningen av uppgifter som kommer ligga till grund för återrapporteringen. Eftersom de statliga universiteten och högskolorna är myndigheter innebär det att det finns många olika myndigheter som är delaktiga i genomförandet av åtgärden om fler utbildningsplatser. Utöver det finns enskilda utbildningsanordnare som inte är myndigheter. Det kan därför även övervägas om det finns behov av att ge Universitetskanslersämbetet ett särskilt uppdrag om viss redovisning utifrån återrapporteringskraven. Myndigheten bör i ett sådant arbete i stor utsträckning utgå från befintlig statistik, eftersom det är svårt att på kort sikt ändra i systemet för återrapportering.

3.4.3 Skydd av värdefull natur

Nuvarande nationell reglering

Investeringen sker via ett anslag för skydd av värdefull natur. Länsstyrelserna fattar beslut om att inrätta naturreservat enligt 7 kap. miljöbalken. Beslutet har som utgångspunkt att den pågående markanvändningen fortsättningsvis inte kan bedrivas eller i vart fall att den starkt begränsas. En fastighetsägare har enligt 31 kap. miljöbalken rätt till ersättning till följd av ett beslut att inrätta ett naturreservat, om beslutet innebär att fastighetsägarens mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras. Antingen kan staten köpa marken, och Naturvårdsverket blir då statlig markförvaltare av den aktuella marken, eller så betalar staten en lagstadgad intrångsersättning till fastighetsägaren.

Ersättningen syftar till att kompensera fastighetsägaren för den värdeminskning som beslutet medför och bestäms enligt bestämmelserna i expropriationslagen (1972:719). I regel träffas en överenskommelse om ersättningen men ersättningsfrågan kan även prövas i domstol på fastighetsägarens initiativ.

Intrångsersättningen utbetalas alltid som en ersättning för evig tid och till detta knyts ett avtal som godkänner reservatsbildningen och som förbjuder övrig markanvändning, t.ex. skogsbruk. Av ett eventuellt köpeavtal ska det framgå att staten förvärvar marken i fråga för naturvårdsändamål. För varje köp av fastighet eller intrångsersättning till markägare sker alltså betalning endast vid ett tillfälle.

I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 anges villkoren för den anslagspost som används för skydd av värdefull natur. Anslagsposten får bl.a. användas för kostnader

som avser förvärv och avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden. (M2021/01062I).

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Regeringen avser att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 e–f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.4.4 Järnvägssatsningar

Nuvarande nationell reglering

Finansieringen av järnvägsinfrastrukturen sker via Trafikverket som upphandlar järnvägsentreprenörer. Trafikverket upphandlar företag för genomförande av underhåll och byggnation av järnvägar enligt det gällande upphandlingsregelverket. Bestämmelser som tillämpas i samband med upphandlingar finns bl.a. i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, diskrimineringslagen (2008:567), förordningen (2006:260) om anti-diskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt, förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning, konkurrenslagen (2008:579) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:440). Av 12 kap. 14 § lagen om offentlig upphandling framgår att den upphandlande myndigheten ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att motivera myndighetens beslut under upphandlingens samtliga skeden. Bestämmelser med krav på dokumentation finns också i lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet och lagen om upphandling av koncessioner.

Företag som anlitas för att utföra utbyggnad och underhåll utses genom konkurrensutsatta anbudsförfaranden, vilket säkerställer att detta sker på marknadsmässiga villkor.

I Trafikverkets regleringsbrev för 2021 anges villkor för hur myndighetens förvaltningsanslag får användas.

Trafikverkets arbete med uppföljning och kontroll

Trafikverket redovisar en gång per år till regeringen vilka investeringar som har genomförts för de medel som myndigheten tilldelats.

Konkurrensverket granskar att Trafikverket följer den tillämpliga upphandlingslagstiftningen. I förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket anges de uppgifter som myndigheten har, inklusive de uppgifter om tillsyn som följer av 22 kap. lagen om offentlig upphandling. Som tillsynsmyndighet kan Konkurrensverket bl.a. fatta tillsynsbeslut och ansöka om upphandlingsskadeavgift.

Behov av ytterligare åtgärder med anledning av kraven i RRF-förordningen

Regeringen avser att fatta nödvändiga beslut för att bestämmelserna i artikel 22.2 e–f och artikel 34.2 i RRF-förordningen ska följas vid genomförandet av åtgärden.

3.5 Reformerna för vilka medel inte begärs från faciliteten för återhämtning och resiliens

Sverige ansöker inte om medel från RRF för följande reformer som är inkluderade i den svenska återhämtningsplanen: Slopning av energiskatt på uppvärmningsbränslen inom industrin, jord-, skogs- och vattenbruk, Förstärkt och förenklad miljöstyrning i bonus-malus-systemet för lätta fordon, Justerad beräkning av bilförmån, Förändring av reduktionsplikten, Ersättningsnivån för yrkesutbildningar som kombineras med kurser i svenska för invandrare höjs, Förändrad arbetsrätt och ökade möjligheter till omställning, Skyddad titel för undersköterskor, Förlängt arbetsliv – justerade åldersgränser i socialförsäkrings- och skattesystemen, Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (dir 2019:80), Ett nytt konto- och värdefackssystem, Privat initiativrätt – planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning, Ett förenklat och effektivt regelverk för bland annat bygglov (dir. 2020:4), Bättre konkurrens i bostadsbyggandet, Höjt tak för uppskov med beskattning av kapitalvinst vid avyttring av privatbostad, Avskaffad ränta på uppskovsbelopp, Fri hyressättning i nyproduktion (dir. 2020:42) samt Läge och kvalitet i hyressättningen (dir 2020:70). Det är regeringen som är ansvarig för genomförandet av reformerna och för rapporteringen om de mål och delmål som är uppsatta för dem, vilket även inkluderar kontroll av att resultaten har uppnåtts.

Eftersom Sverige inte ansöker om medel för dessa reformer kommer inte finansiella uppgifter lämnas avseende dem, t.ex. uppgifter om slutmottagare, processer för att undvika dubbelfinansiering och återkrav. Genomförandet av dessa reformer kommer inte granskas av något revisionsorgan specifikt kopplat till återhämtningsplanen. De kommer därmed inte att ingå i ESV:s revisionsmandat eller sammanställningen av genomförda revisioner. Regeringen kommer att verifiera att de relevanta delmålen och målen som anges i förhållande till reformerna i återhämtningsplanen har blivit uppnådda. Nödvändiga dokument kommer att bifogas Sveriges begäran om utbetalning.

4 Sammanfattning

Den tekniska bilagan utgör en integrerad del av Sveriges återhämtningsplan. Återhämtningsplanen innehåller dessutom ett delmål som innebär att regeringen under 2021 ska ha fattat beslut om relevanta uppdrag till berörda myndigheter och andra nödvändiga beslut som krävs för att genomföra återhämtningsplanen på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, som uppfyller de krav som ställs i RRF-förordningen och budgetförordningen.

Regeringen kommer fatta beslut om uppdrag till ESV om informationshantering och rapportering.

Regeringen kommer fatta beslut om uppdrag till ESV om revision.

Regeringen kommer fatta beslut om uppdrag till följande myndigheter att rapportera om respektive mål och delmål, lämna förvaltningsförklaringar och synliggöra unionsfinansieringen:

- Boverket,
- Myndigheten för digital förvaltning,
- Myndigheten för yrkeshögskolan,
- Naturvårdsverket,
- Post- och telestyrelsen,
- Socialstyrelsen,
- Statens energimyndighet,
- Statens skolverk,
- Trafikverket,
- någon myndighet inom utbildningsområdet,
- Vetenskapsrådet, och
- Verket för innovationssystem.

Regeringen avser att ingå avtal om ändrade villkor med Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Följande förordningar och uppdrag kommer vid behov att kompletteras/beslutas i enlighet med kraven i artikel 22.2 e–f och 34.2 RRF-förordningen. Utöver det kommer förordningarna att kompletteras på så sätt att även ESV ges ansvar att följa upp utbetalade medel och att begära in nödvändiga uppgifter från mottagare av statsbidrag enligt regelverken:

- förordningen om statligt stöd till åtgärder som bidrar till industrins klimatomställning,
- förordningen om stöd till lokala klimatinvesteringar,
- förordningen om statligt stöd för installation av laddningspunkter för elfordon,

- förordning om stöd till energieffektivisering av bostadshus (bereds för närvarande),
- förordningen om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur,
- förordningen om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande,
- förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning,
- förordningen om yrkeshögskolan,
- de kommande uppdragen för 2022 och 2023 om utbetalning av statsbidrag till kommuner för kostnader till följd av satsningen äldreomsorgslyftet,
- uppdrag/förordning till DIGG,
- uppdrag till myndighet inom utbildningsområdet,
- uppdrag/förordning till Naturvårdsverket,
- uppdrag/förordning till Socialstyrelsen,
- uppdrag/förordning till Trafikverket,
- uppdrag/förordning till Vinnova, och
- uppdrag/förordning till Vetenskapsrådet.